

נֵם הַם מִתְנָגְדִים גַּמְרוֹדִים לָהֶם, וְאֵין לָהֶם חָלֵק בְּחִינּוּכָם וְלֹא בְּדֻרּוֹתָהָם חֲבוּבּוֹת,
וְשָׁלְמִים עִם חִינּוּךְ הַתּוֹרָנִי בְּמִסְרִירָה נֶפֶשׁ, אֶלָּה הָאֲנָשִׁים אֲרֵי אֲפָשָׂר לְנוּ לְהַעֲדר לִפְנֵם
לְהַגִּישׁ בְּחֹדֶשׁ אֵיּוֹר אֶל הַמִּשְׁלָה טוֹפֵם הַיְצָאתָה - בְּהִוָּתָה לְעִינֵיהֶם כָּל הַקְּלָקוֹלִים
עַל חַשְׁבוֹן הַצִּיּוֹנָה עַל הַקְּרָנוֹת וְעַל מִכְבָּרַה הַכְּסָף אֲשֶׁר אֲצָרוּ וְאֲשֶׁר אֲוֹצָרוּ כָּל
קָצֵי תְּבֵל וּבְכָחָה הַכְּסָף הַמִּיסְרִים אֲתָה קְבוֹצָתוֹתֶם וּבְתוֹ סְפִיר וְשָׁאָר בְּתוֹ תְּוֹתָה,
אֶיךָ לְהַמּוֹכְסִים אֵינָם מִשְׁמִים לְבָבָן, וְאֵינָם יְדָעִים כָּל מִמְצִיאוֹתָן, וְחוֹשְׁבִים הַכָּל
לִפְנֵם הַמִּשְׁלָה,⁵⁵ וְאֵם עַוְרָב ע"י יְהוּדִים אַלְמִים כָּבֵר הַרְגָּלוֹ לְבָבָן רַאשׁ לְכָמוֹ
אֶלָּה. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שְׁחָרֵר בְּכָחָה הָאָנוֹרָה, שְׁהִיא הַיְחִידָה הַמּוֹעָרָת עַל הַיְצָאתָה,
הַמִּשְׁבָּה חֲדוּיָה לְלֹבָן הַצִּיבּוֹר וּבְעוֹיָה רַבִּים הַאוֹמְרִים עַל... מָה שָׁאָמָרוּ יוֹמָא פ"ז
אֶל תְּחִי שָׁאֵין דִּיבָּרוּ בְּנָחָת... וְלֹא עַלְינוּ לְהַכְּרִיעַ בְּצֹוֹאָר מִי הַקּוֹלֵד תְּלִוִּי,
אֶבֶל הַמִּצְיאָות הָוָא שְׁרוֹבָן הַצִּיבּוֹר - אַחֲרֵי שְׁהַוְצָאָו מִן הַצִּיבּוֹר כָּל הַמְּפָלָגָות
לְמִנִּיתָן - צְרִיכִים רַפְואָה וְאֵין מוֹשִׁיעַ.

וְהַשְׁאֲלָה הַעֲומָדָת עַל הַפְּרָק אֵם רְשָׁאי רַב הַגּוֹן לְקַבֵּל מִשְׁרָתָה רַב בְּנֵי עִיר, אֲשֶׁר
לְפִי טְבַע הַהְתִּמְנוֹת הַהְכְּרִיעָה הָאַחֲרוֹנָה הִיא אִישּׁוּר חֲקֵי שֶׁל הַמִּשְׁלָה, וּזְהַנְּעָשָׂה
עַפְּ חֲקֵי הַקְּהָלוֹת שֶׁל הַמּוֹכְסִין, אֵין הַדָּבָר נִיכְרֵב בְּפָעוֹלָה רַק בְּסְפִירִי פְּקִידּוֹת
הַמִּשְׁלָה, וּבָאוֹפְּנָן זֶה נִמְצָא שְׁמוֹ בְּרִשְׁמַת הַמּוֹכְסִין.

הַשְּׁכָר בְּגַנְגֵר הַהְפָּסָד:

- א. קִבְּלָת רַב הַגּוֹן עַל הָעֵדָה, תּוֹרָנִי, קֹרֵא בְּשָׁם אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ.
- ב. בּוֹנָה בֵּית בְּנָתָה בְּעִיר.
- ג. מִפְּדָר שְׁחִיטָה כְּשָׁרָה.
- ד. בּוֹנָה מִקּוֹה טָהָרָה.
- ה. מַתְּקָן עִירּוֹבִין.
- ו. הַעֲולָה עַל בּוֹלָנָה: מִיסְרָד תְּלִמּוֹד תּוֹרָה בָּעֵיר בְּמִסְרָת נֶפֶשׁ.

55. הִינוּ שָׁא"א לְשִׁבְעָם לְצָאת מִהְוָה"ל בַּעֲנִיהם וְלֹא תְּמִיכָה בְּמוֹסְדוֹת הַצִּיּוֹנִים אֶלָּא רַק
מִסְמָלָה וְאֵילָוּ הַצִּיּוֹנִים אַיִם צְרִיכִים בְּסָפָקָה זֶה שִׁישׁ לָהֶם כָּבֵר אֲוֹצָרוֹת לְמִכְבָּרַה.

זה הם מתנגדים נמרדים להם, ואין להם חלק בחינוכם ולא בדעתויהם הפוזרות, ושלטם עם חינוך התורני במוסדות נפש, אלה האנשים או אפשר לנו להעיר לפה להניש בחודש אירן אל הממשלה טופס היציאה – בוחות לעזיהם כל הקלקוליות על חשבון הציונות על הקרןנות ועל מכבר הכספי אשר אצרו ואשר אוצרו בכל קצין תבל ובכח הכספי הם מיפורים את קבוצותיהם ובתי ספר ושדר רדיו תומת, אך למוכסמים אינם ממשימים לב, ואין יודעים כלל ממציאותו, והושכית הצל למס הממשלה,³² זאם עובר ע"י יהודים אלימים כבר הרגלו לפוק ראש לטמו אלה, ולא עוד אלא שחויר בבח האגדה, שהוא היחידה המעדרת על היציאה, ההשבה חרואית ללב הציבור ובעו"ה רכיבים האומרים על... מה שאמרו יפה פ"ז א' על ת"ח שאין דיבورو בנחת ... ולא עליינו להכריע בצוואר מי הקולר לולי, אבל המציאות הוא שרוב הציבור – אחרי שהוצעו מן הציבור כל המפלגות למניין – צרכיהם רפואי ואין מושיע.

והשאלה העומדת על הפרק אם רשי ריב הנון קיבל משרת רב בעיר, אשר לפי מבע ההתמונות ההברעה האחרונה היא אישור חוקי של הממשלה, וזה נעשה ע"פ חוקי הקהילות של המוכסין, אין הדבר ניכר בפועל רק בספרי פקודות הממשלה, ובאופן זה נמצא שמו בראשית המוכסין.

השבר בוגר ההפסק:

א. קבלת רב הנון על העדה, תורני, קורא בשם אדון כל הארץ.

ב. בונה בית בנסת בעיר.

ג. מסדר שחיטה בשורת.

ד. בונה מקווה טהרה.

ה. מתקן עירובין.

ו. העולה על בולנה: מיסד תלמוד תורה בעיר במשמעות נפש.

³². הדינ ש"א לשכנע ליצאת מהו"ל כי בעיניהם זה לא תמייהה במוסדות הציונים אלא רק מס הממשלה, ואף הציונים אינם עריכים כספ וזה שיש להם כבר אוצרות המכבר לצורך קלוקלים.

למען שומרי השמיטה כהלכה

א

בדבר "היתר" המכירה

להלן רשימה שערך רבינו בעניין היתר המכירה בשמיטה, רשיונה זו נלקטה מילא במליה מתוך קטעים מהספר שבת הארץ להרב קוק, רבינו ציון גם את הכותנות לכל הקטעים שהם נלקחו הדברים, בתוך הדברים נוספו סוגרים מרבינו ובtems הבלתי והdagish את דעתו של הרב קוק, עיקרי הדברים שם כי גם הרב קוק לא היתר מלאכות דאוריתא בידי ישראל ואף הוא משבח ומעודד לכתילה לשמור שמיטה כהלכה וחיללה לבוכ את אותם גיבורי הרוח. במידוע דעת רבינו היתה כי אין להסתמך כלל על היתר מכירה וכמ"כ במא כתבו להלן "וכאשר לבבי כדעת רבותינו האוסרים את מעשי המכירה בהחלט"⁶⁶, אך כפה"ג רבינו רצה לפרסם את הרשימה הזאת ברבים כדי להראות קבל עם ועדת שאין בסיס ומchod למסתמכים על היתר מכירה להתר מלאכות דאוריתא בידי ישראל שדבר זה

66. בתחום' מאחד לפול פלפל מהודר להצדיק היתר כתוב רבינו "זו רעת כל גדול' הדור שאסור כפי המבואר, ורעת יחיד המתיר היא תמורה ובלתי מובנת ולהלה כרבים. אין לנו להלך על גחל' הדור שמיניהם אנו שותים. אף היחיד הורה לנוהג למעשה כרבים וכעובדא דריש" ביר"ו" עב"ל, ומה שציין לירושלמי הוא בשביעית פ"ט ה"א, ר"ש בן יוחי הוה עבר בשמיטה וחמי חד מלתק שבעית א"ל ולית אסור ולאו ספיחין אינון א"ל ולא את הוה מתירן א"ל ואין חבירי חילוקין עלי קרא עליו ופורץ גדר ישכנו נחש וכן הות. והנה בבבלי פסחים נ"א ב' כתבו בתדר"ה אני ראייתי את ר"ש שאכל, תימה לד"י דאמר בירושלמי ר"ש חזא לההוא גברא מלתק ספיחי כרוב בשביעית א"ל מי האי א"ל ולאו את הוא דရשות א"ל ולאו חבראי פלגי עלי קרי עליה פורץ גדר ישכנו נחש וכן הות ליה, והשתא כיון שבעצמו היה אוכל למה היה כועס על אחרים שהיה אוכלין וסומכן על הוראותו וי"ל דמ"מ לא היה רוצה שעמי הארץ יסמכו עליו כל זמן שלא פסקו הלכה במותו, עב"ל. ואם היה שהוראה המחבר לעיל בתשובה רבינו הכוונה היא להרב קוק צ"ב כי הרי הרב קוק להחיה כתוב שלא להשות את העושים ע"פ היתר לעוביין חוק תה"ק - ובנעתך להלן ע" רביינו - ולא כעובדא דריש" ב' שקראו פורץ גדר ישכנו נחש.

למען שומרי השמיטה כהלכה

א

בדבר "היתר" המכירה

להלן רשימה שערך רבינו בעניין היתר המכירה בשביטה, רשותה זו נלקטה מילה במלחה מתוך קטעים מהספר שבת הארץ לר' קוק, רבינו ציון גם את הכותרות לכל הקטעים שימוש נלקחו הדברים, בתוך הדברים נוספו סוגרים מרביבנו ובهم הבליט והדגיש את דעתו של הרב קוק, עיקרי הדברים שם כי גם הרב קוק לא התיר מלאכות דאוריתא בידי ישראל ואף הוא משבח ומעודד לכתילה לשמור שמיטה כהלכה וחיללה לכופף את אותם גיבורי הרוח. במידוע דעת רבינו הייתה כי אין להסתמך כלל על היתר מכירה וכמ"כ במאמרו להלן "וכאשר בלבי בדעת רבותינו האוסרים את מעשי המכירה בהחלט", אך כפיה"נ רבינו רצה לפרסם את הרשيمة הזאת ברבים כדי להראות קובל עם ועדת שאין בסיס ומקור למסתמכים על היתר מכירה להתרтир מלאכות דאוריתא בידי ישראל שדבר זה לא התיר הרב קוק ואפי' בשא"א באופן אחר וכפיה"נ נתכוין להציג את העם שבשדות מלהכשיל באיסורים אלו⁴⁵.

๔๕. יתכן ג"כ ורבינו הוצרך לוזה עקב התעלמותה של הרבנות הראשית מהוראות הרב קוק וכמבו' לממן בתחילת מאמרן הגרח"ע כי "הרבות הראשית יודעים מראש כי הזרעה ג"כ יעשה ישראל, ופטורים עצם בטענת מה אפשר לעשות". כמו"כ ניסו אז כל מיני גופים להשליט ולכוף את סדרי המכירה ככל האפשר על הציבור כולל היראים וכמבו' גם בהמשך במאמרו של רבינו לkol Israel בשנת השמיטה צ"ח ואפשר כי גם זה היה הגורם.

לא התיר הרב קוק ואפי' בשא"א באופן אחר וכפה"ג נתקוין להצליל את העם
שבשורות מלhalbשל באיסורים אלו⁶⁷.

זואת למודע

כל הדברים אשר חרצתי להמלין על אחינו הפטמכים על ההויר הנחוג
להוראות שעה לא באו כי אם להודיע שלא להשוו את העוברים הללו - העושים
את מעשיהם ע"פ הוראה מסודרת - לעובי' חוק תוה"ק חלילה.....
אבל חלילה וחלילה לדון מזה איזה התרשלות מקיום המצוה הקדושה והחייבת
זואת לכל אשר נתן .. רוח טהרה בלבבו ודי אמץ ובתחונ נפשו לעשות ולקיים
את כל פרשת דבר השמיטה בהלכתה ובמאמרה - ברוך ייה' לי שכון ציון
ובגון דא ודי א"צ למודע שלא ימצא שום יחיד או מוסד שישתמש בדברינו
לכוף חו"ש לעבוד בשביעית אפי' ע"פ סדרי ההויר בדרך ההפקעה את אלה
אנשי לב שם רוצים בכל לבם לשמר ולקיים את מצות השמיטה במאמרה
בלא שום דרכי הקולות שנאמרו מפני דוחק השעה.

בסוף ההקדמה

והנה עתה הגיע לשנת השמטה, מרוב דלות מצב ישבנו בארץ הכרח הוא
אמין להסתפק ע"פ רוב בהוראות שעה, אבל למרות הפקעת המצוה אשר
בהוראות שעה זו ישנים כמה גוני הלבות הנדרשים לשמר ולבנות בפועל [א"ח
הבונה חרישה וזרעה שלא הותרו ע"י ישראל] גם נמצאים יראי .. החידים אל
דברו מאר וAINם חסמים על הפסר וטורה והם נכוונים לקימה בכל כח כדי
וכmeshpet, ברוכים יהיו לו ולעמו.

67. יתכן ג"כ ורבינו הוציאו זה עקב התעלמותה של הרבנות הראשית מההוראות הרב קוק ובמכו'ין בתחילת מכתבו למ"ן הגרח"ע כי "הרבות הראשית יודעים מראש כי הזרעה ג"כ יעשה ישראל, ופטורים עצם בטענת מה אפשר לעשות". כמו"כ ניסו אז כל מיני גופים להשליט ולכובע את סדרי המכירה בכל האפשר על הציבור כולל היראים ובמכו'ין גם בהמשך במסמך של רבינו לכול ישראל בשנת השמיטה צ"ח ואפשר כי גם זה היה הגורם.

וזאת למודע

כל הדברים אשר הרציתי להמליץ על אחינו הסומכים על ההיתר הנונג ... להוראת שעה לא באו כי אם להודיע שלא להשוו את העובדים הללו - העושים את מעשיהם ע"פ הוראה מסודרת - לעוברי חוק תורה'ך חיליה....

אבל חיליה וחיליה לדון מזה איזה התרשלות מקיים המצווה הקדושה והחכינה זאת לכל אשר נתן .. רוח טהרה לבבו וידי אמץ ובתחזון נפשו לעשות ולקיים את כל פרשת דבר השמיטה בהלכתה ומאמರה - ברוך יחי לי שוכן ציון
ובגון דא ודאי א"צ למודע שלא ימצא שום יחיד או מוסד שישתמש בדברנו לבסוף חו"ש לעבוד בשביעית אפי' ע"פ סדרי ההיתר בדרכ הפקעה את אלה אנשי לב שם רוצים בכלל להם לשמור ולקיים את מצות השמיטה במאמರה אלא שום דברי הקולות שנאמרו מפני דוחק השעה.

בסוף ההקדמה

והנה עתה הגע לשנת השמטה, מרוב דלות מצב ישבנו בארץ הכהח הוא אמן להסתפק ע"פ רוב בהוראת שעה, אבל למרות הפקעת המצווה אשר בהוראת שעה זו ישנים כמה גופי הלבות הנדרשים לשמור ולעשות בפועל [א"ה הכוונה חרישה וזריעה שלא הותרו ע"י ישראל] גם נמצאים יראי .. החידים אל דברו מאר ואינם חסרים על הפסדר וטורה והם נכוונים לקימה בכלל כה כדי וכמשפט, ברובם יהיו לו ולעמו.

עלית רביינו לארץ ישראל

במכתביהם הבאים מובא סדרת ההתכתבויות אודות עלית רביינו לארץ ישראל סדרת המכתבים הם מכל הנוגעים בדבר, דהיינו, מן הגרא"ע ומרכו אורי ורבייה (בן הפרטיש הנלויים שבאו באגרות מזוכרים כי כבר או היו דבריהם סביב עליו של מון הגרא"ע לאר"י⁵⁶). בחלק מהאגרות נסתיעינו מהספר שרשית הדורות לרבי מנחם פרוש ז"ל ותש"ח לבני משפחתו שליט"א.

א

חיים עוזר גראדזענסקי
ווילנא

בע"ה ו' עש"ק כ"ה ניסן תרצ"ג

למנاهלי אונdot ישראלי בעיה"ק ירושלים תוכב"א, ובראשם הרב מו"ה משה קליאן נ"י.

חדש"ה, הנה כבוד יידי הרב הנאון הנדול אוצר התורה והיראה כ"ת מו"ד אברהם ישע"י קארעלין שליט"א בעמה"ס "חzon איש" רצונו לנסוע לא"ק ונפשו אותה להסתופף בחצרות היכל ד' בלי קבלת התמןנות. והערוני לבקש את רומע"ה להשיג וויזע ודريשה עברו ועבר אשתו הרבנית תה". אם אמן קשה עלי פרידתו מות, אך באשר זה רצונו, גם נכבר הרבר שיבא אדם נדול שכמותו בעיה"ק.

אבקש את רומע"ה להודיע בהשתדלותו השנה הדרישה עברו ואשתו, כי תשימת שמותיהם וشنوتיהם הרצופה בוה"⁵⁷, וייטיבו נא להודיעני בהחוור מות.

⁵⁶. וע' מקום במכתבו של אחיו רביינו הגרא"מ הי"ד לרביינו בו משתמש ג"כ על השתדלותו של יג' מארי' בדבר עליתו של מון הגרא"ע.

⁵⁷. הדשימה המוחכרת בדבריו נכתבה ע"י רביינו ונתחרשו בה דברים וכמו' בגנים ושו"ת חוץ"א גלק' א' (ענאים שניים). והובא שם צלום הרשימה) יע"ש.

עלית רביינו לארץ ישראל

במכתבים הבאים מובה סדרת הוחתבות אודות עלית רביינו לארץ ישראל. סדרת המכתבים הם מכל הנוגעים בדבר, דהיינו, מין הגרא"ע ומרכז אגורי ורביינו. בחלק מהאגרות נסת"יענו מהתספר שרשות הדורות לרבי מנחם פרוש זל ותשיח לבני משפחתו שליט"א.

א

ח'ים עוזר גראוזענסקי
ווילנא

בע"ה ו' עש"ק כ"ה ניסן תרצ"ג

למנהל אגודה ישראל בעיה"ק ירושלים טובב"א, ובראשם הרב מו"ה משה בלוייא נ"י.

אחד"ה, הנה כבוד יידי הרב הנזון הנדולIOCץ הتورה והיראה בש"ת מוה"ד אברהם ישע"י קארעליז שליט"א בעהמ"ס "חוון איש" רצונו לנסוע לאה"ק ונפשו אותה להסתופף בחצרות היכל ר' בלי קבלת התמנות. והעירוני לבקש את רומעכ"ה להשיג וויזע ודרישת עבورو ועבר אשתו הרבענית תחי'. אם אמן קשה עלי פרידתו מוה, אך באשר והוא רצונו, גם נכבד הדבר שיבא ארם נדול שכמותו בעיה"ק.

אבקש את רומעכ"ה להזרדו בהשתדלות חשנת הדרישה עבورو ואשתו, כפי רישמת שמותיהם וشنותיהם הרצופה בזה, וייטיבו נא להודיעני בהחזר מזה.

74. הרשימה המוזכרת בדבריו נכתבת ע"י רביינו ונתחדרשו בה דברים וכמו' בגנוזים וש"ת חז"א חלק א' (ענינים שונים. והובא שם תצלום הרשימה) יע"ש.

גם בנסיבות אמת. ולכון אם הרב הנגאון הנ"ל יסכים לקבל משורתו, ישב כ"ג שליט"א להודיע לנו ואנו נוכל בע"ה לקבל את הרשyon בשבי לו ביום אחדים או לרוב בהשבועות. בכלל אופן נודר בע"ה למהר להחיש את הדבר, כי רצונו של כ"ג שליט"א חביב לנו עד לאחת ורצוננו לעשות רצונו, וגם חביב לנו שהנגאון הנ"ל מצא באה"ק טוב"א בדור תום שאנו שרים בו באה"ק טוב"א.

הה"מ חשוב לנסוע בקרוב לחו"ל לסדר את עלית הנגאון מהוסט שליט"א לא"י בע"ה, וחק לוי הכבד לבוא אל כ"ג שליט"א בכחובים בעניין זה, אבל את השוכת כ"ג שליט"א על השאלה הנ"ל ייטיב להריין על אדרעם אנודת ישראל עצמה, כרישום למטה. נבל הדרת הכבד ויקרא דאוריתא,

משה בלויא

*

לא הגיע לידי תשובת ממן הגרח"ע אך כדי ריבינו סירב לקבל כל התמונות שחייא. למרות האמור במקتاب לעיל שהשגת הרשיון אורכת בד"ב כמה חודשים הושג הרשיון במהירות תוך أسبوعים ימים, עם השגת הרשיון שיגר רבי משה פרוש את ב' המכתבים הבאים.

ג

ב"ה כ"ב אייר תרצ"ג

כבד גאון ישראל, רבן של כל בני הגולה
מן חיים עוזר גראדוונסקי שליט"א, נא"ד ווילנא.

אחד"ש כ"ג שליט"א!

77. הר"מ פרוש אף פנה במקتاب למנהל מחלקת העליה [מובא בס' שרשות הדורות] זהה"ל נתכבד לפנות למע"כ בבקשה תכופה מאור ונהייה אסירי תודה מאור אם בקשנו התכופה תתמלא בהקדם, באופן יוצא מן הכלל, הרב הנגאון הגדל מוה"ר אברהם ישע"י קארעליין, רב העיר וילנא, ידוע לנו שהוא רב בפועל ומהבר ספרי הלכה, והננו מבקשים לחת לו רישיון כניסה לעלות לארץ ישראל, לו ולאשתו הרבנית, (הפרטים מצורפים זהה), בהיות ואנו חושבים שהוא יהיה ראש ב"ד של העדה החרדית בירושלים, יש לנו עניין מיוחד שהרשyon ניתן בהקדם, ואנו אחראים שלא יפול למשא על הציבור, אנו מצרפים זהה את כתוב התחייבותנו בהתאם לחוק. בכבוד רב, משה גליקמן פרוש.

נמ' במציאות אמתה. ולבן אם הרב הגאון הצעיל ישבם לקבל משלחת, ישוב ב"ג שליט"א להודיע לנו ואנו נובל בע"ה לקבל את הרשות בשבייה בימי אחדים או לרבה בשבעות בכל אופן נורח בע"ה לאחריו להזכיר את הרבר, כי רצונו של ב"ג שליט"א חביב לנו עד לאחת ורצוננו לעשות רצונו, גם חביב לנו שהגאון הצעיל מצא באה"ק חוב"א בדור יתום שאנו שרים בו באה"ק חוב"א.

הה"מ חושב לנסוע בקרוב לחו"ל לסדר את עלית הגאון מחותטני שליט"א לא"י בע"ה, ואכח לי הכבוד לבוא אל ב"ג שליט"א בכחובים בעין זה, אבל את תשובה ב"ג שליט"א על השאלה הצעיל יטיב להרין על אדרעם אגדות ישראל עצמה, בראשות לפטה.
כל הדרת הכבוד ויקרא דאוריתא,

משה בלוייא

*

לא הגיע לידינו תשובה ממן הגרח"ע אך במידיע רבינו סירב לקבל כל התמונות שהוא. למורת האמור במכתב לעיל שהשגת הרשיון אורכת בד"כ כמה חודשים הושג הרשיון ב מהירות תוך שבועיים ימים, עם השגת הרשיון שיגר רבי משה פרוש את ב' המכתבים הבאים.

ג

ב"ה כ"ב אייר תרצ"ג

כבד גאון ישראל, רבן של כל בני הנולדה
מן חיים עוז גראזענסקי שליט"א, נא"ד ווילנא.

אחר"ש ב"ג שליט"א!

57. הר"מ פרוש אף פנה במכתב למנהל מחלקה העליה (מובא בס' שרשות הדורות) בזה"ל נחכבר לפנות למע"כ בבקשת תוכופה מאור ונהייה אסירי תודה מאם בקשתו התכופה תתמלא בהקרים, באופן יוצאת מן הכלל, הרב הגאון הגדול מוה"ר אברהם ישע"י קארעליץ, רב העיר וילנא, ידוע לנו שהוא רב בפועל ומהבר ספרי הלכה, והגענו מבקשים تحت לו רשיון כניסה לעלות לארץ ישראל, לו ולאשתו הרבנית, (הפרטים מצורפים בזה), בהיות לנו חושבים שהוא יהיה ראש ב"ד של העדה החרדית בירושלים, יש לנו עניין מיוחד שהרשויות ינתן בהקרים, ואני אחרים שלא יכול למשא על הציבור, אנו מצרפים בזה את כתוב התחייבותנו בהתאם לחוק, בכבוד רב, משה גליקמן פרוש.

76. ה"ה הגאון רבי יוסף צבי דושינסקי.

בע"ה יומן ג' לסדר מזמן ג' חנוכה תרצ"ה פ' אוסטרוביצה י"ז

כבד רודי מו"ר שליט"א

חדשנה"ט ושלום דורתי מרת בתיה שת'

אני לומד עכשו באוסטרוביצה אצל הרה"ג המיל"ג מר איסר הכהן⁹ נ"י, ולמדים בomin
זהה מפ' בבא בתרא. ואכחוב הערה קצורה על מפ' זו, ברף ל"ט ע"ב בתום ר"ה וצריך
למחות בס"ד התום' ולהא טעמא הא דאמר לעיל אבל אכלת שית אין לך מהאה גROLA
פלגנא אוך והכא דקאמער דעריך למחות כל ג', ולי נראה דלא פליגי דהתרם נמי סבר
הנמ' דעריך למחות בסוף כל ג' אלא התם מהאה השטר מכירה שכח בלה ווא"כ יש
כאן כסדר מהאה דהא השטר עומד וקיים, וחפץ אני לדעת דעת רודי שליט"א בוה. הגני
מההר להסדר ואקעד עכשו.

הgni דו"ש ממען

שי"ק מלעהוין

פ"ש חמלה לדודי הרה"ג ר' ישראל יעקב שליט"א ולדורתי מרת מרים שת' ולבנום¹⁰ העלי

מר חיים ולכיתם מרת יופה ומרת ליבעלע

הנ"ל

ה

רבי נחום מאיר ציבולניק [קרליין]

ב"ה ה' מקז. נר חמישי דחנוכה¹¹

שלוכט"ס

קבלנו גלויה של מרים תה' ונם הדרישה, תורה וברכה לכלכם ולכל המשתדים
בזה, לא פלננו כי כה מהרה יגיענו התשובה, וע"כ רק עתה עליינו להתחיל בההכנות
הדרושים, ולהשיית נתפלל ואל חסדיינו ניחל כי יהי בעורתנו ויורנו את הדרך נלך בה
ואת המעשה אשר נעשה.

אתנו אין כל חדש זולת זאת. כולנו ב"ה בחו"ש כל אחד לפי ערכו. נבקש לפקדנו
במכתבים תכופים מכל שאותם לטובה ומאשר ישמעו מכל שלנו.

9. רבבי איסר הכהן זואנקין הי"ד וראה אודותיו במכתבו הנד' בגנוזים ושות' חוץ איש ח"א.

10. בזמן זה טרם מלאו לו ז' שנים.

11. נכתב בשנת תרצ"ה וע' בגנוזים ושות' חלק א' אג' ט"ז בו כותב רבינו על הענין המדובר כאן.

בעה יומן ג' לסדר מקין ג' הנוכה תרצ"ה פ' אוסטרוביצה י"ז⁹
כבוד דודו מו"ר שליט"א

אחרשה"ט ושלום דורתי מרת בתיה שת'

אני לומד עכשו באוסטרוביצה אצל הרה"ג המיל"ג מר איסר הכהן¹⁰ נ"י, ולומדים בזמן
זה ממי בבא בתרא. ואכתוב העירה קצרה על ממי זו, ברף ל"ט ע"ב בתום ר"ה וצריך
למחות בס"ד התום' ולהא טעמא הא דאמר לעיל אבל אכללה שית אין לך מהאה גדולה
פלגנא אחך דהכהן דקאמור דציריך למחות כל ג', ולי נראה שלא פליינז רהთם נמי סוכר
הנמ' ציריך למחות בסוף כל ג' אלא התם מהאה השטר מכירה שכחיה להה וא"ב יש
כאן בסדר מהאה דהא השטר עומד וקיים, וחפץ אני לדעת דעת דודו מו"ר שליט"א זהה. הנני
ממהר להסדר ואקער עכשו.

הנני דו"ש ממני

שי"ק מלעhausen

פ"ש חמה לדודי הרה"ג ר' ישראלי יעקב¹¹ שליט"א ולדורתי מרת מרים שת' ולבן
העלוי מר חיים ולביתם מרת יופפה ומרת ליבעל

הנ"ל

ה

מרבי נחום מאיר ציבולניק [קרלייז]

ב"ה ה' מקץ. נר חמישי דחנוכה¹²

שלוכט"ס

קבלנו גלויה של מרים תח'י ונם הדרישה, תודה וברכה לכלכם ולכל המשתדים
בזה, לא פלנו כי כה מהרה יגעו התשובה, וע"כ רק עתה עליינו להתihil בההכנות
הדרושים, ולהשיות נתפלל ואל חסדייו ניחל כי יהי בעורתנו ווירנו את הדיך נלק' בה
ואת המעשה אשר נעשה.

אתנו אין כל חדש זולת זאת. כולנו ב"ה בחו"ש כל אחד לפי ערכו. נבקש לפקדנו
במכתבם תוכפים מכל שאתם לטובה ומאשר ישמעו מכל שלנו.

9. רבבי איסר הכהן זואנקין הי"ד וראה אודותיו במכתבו הנדר' בגנוזים ושו"ת חזון איש ח"א.

10. ה"ה רביבנו ממן הסטייפלער זלה"ה.

11. בזמן זה טרם מלאו לו ז' שנים.

12. נכתב בשנת תרצ"ה וע' בגנוזים ושו"ת חלק א' אג' ט"ז בו כותב רביבנו על הענין המדובר כאן.

מפורן הגרח"ע גראדוונסקי

המכתב הבא נכתב ע"י מון הגרה"ע בפרוץ מלחה"ע ובשנה האזדונה לחייו מותאר מון הגרה"ע מעט מוחשיים מוחזק זהה ואודות חולשת בריאות. משודרת המכתב ניכר מסירותו לכלול ולפרט גם בימים קשים אלו.

בעו"ח ד' חנכה ת"ש וילנא

"ידי ורעד עמיתי הנרא" חווון איש שלט"א

אחרשת"ה יקרת מכתבו הנגלי הנעני אחרי כל החליפות וההמורות והטהרכות צענו ב"ה בשלום בלי פגע, בידוע לרומעכ"ת תורה טונחת בך זית זו, אשר כל היישבות הגדלות והקטנות הנן פה, והמה לתל תלויות וד' אמות של הלהת. היישבה דמיר השינה רשוין לצאת ליטא בקידאן ונם ישיבת קלעאך תעבור לזר הנראה לאיזה עיר שם. הטרדות הן בעת לא לפוי כוחו ו坎坷ה להנעתן ליעף בת מנהלי רישיבת מיר ועוד חושבים אולי יעלה בידם לעלות לאה"ק, חנני שפה מادر לשמו שלומו וمبرיאותו ומכל אשר אותו לטוב.

והנני יידינו רצוף אהבה מוקירו ומכבדו ברום ערכו החותמת
חיים עוזר גראדוונסקי

לאחיו הרה"ג מו"ה משה נ"י שלו' וב"ה כי הוטב הרבה בריאות ולפע תדרות היהתה זאת חולשת עצבים, המקור בקה"ח²³ עברתו עם בחור נעלת מישיבת מיר ורצונם להשיאה מיד. נסע לקאוונע לפי השמע לבקש אמצעים.

ידינו חניל

²³. המקור בקרבת החתונה עברו בתו' או 'בקושי החובות' וכו', כפה"ג נתכוין לפרש את סיבת חולשתו של רבי משה שהוא מפני נישואיו בתו' עם רבי משה חיים בריסקמן הי"ד מישיבת מיר, התיבות בשורות אלו אינם ברורות בה"ץ ויתכן והפענוו איננו מדויק.

ממן הגרה"ע גראדזענסקי

המכتب הבא נכתב ע"י ממן הגרה"ע בפוץ מלזה"ע ובשנה האזרחית להיוון נס
מתאר ממן הגרה"ע מעט מהקשים מהזמן זהה ואורחות חולשת בריאותו. משורות
המכتب ניכר מסירותו לכלול ולפרט גם בימים קשים אלו.

בע"ה ד' חנכה ת"ש וילנא

ידידי ורעד עמייתי הנרא"י חוון איש שליט"א

אחדת"ה יקרת מכתבו הנלווי הנעני אחרי כל הצליפות והחטויות והטהרכות
צאנן ב"ה בשלום בלי פגע, כדיוע לרומעכ"ת תורה מונחת בקרן ווית זו, אשר
כל הרישיות הגדלות והקטנות הנן פה, והמה לתל תלפיות וד' אמות של הלבת
השכינה דמיר השינה רשיון ליצאת ליטא בקיידאן ונום ישיבת קלעツק תעבור לש'
הנראה לאיזה עיר שם. הטרדות הן בעת לא לפי כוחי ואקווה להנעתן לעוף כת
מנחי דישיבת מיר ועוד חוותים אולי יעלה כידם לעלות לאה"ק, הנני שמח
פאר לשם משלומו וمبرיאותו ומכל אשר איתו לטוב.

והנני ידידו רצוף אהבה מוקירו ומכברו כדורם ערכו הרוש"ת

חימס עוזר גראדזענסקי

לאחוו הרה"ג מו"ה משה נ"י שלו וב"ה כי הוטב הרבה בריאותו ולפי תראות
חיתה ואת חולשת עצבים, התקשר בקה"ח²⁶ עבור בתו עם בחור נעלם מישיבת
מיר ורצונם להשיה מיד. נסע לקאוונע לפי השמע לביקש אמצעים.

ידידו חנ"ל

²⁶. התקשר בקשר החיתון עבור בתו עם רבינו משה חיים בריסקמן הי"ד מישיבת מיר), התיבות בשורות אלו אינם ברורות בה"צ ויתכן והפענו אין מדויק.

הוספה לكونטרס השיעורים

בקונטרס השיעורים סק"ז הוסיף רבינו בכ"ק לאחר התיבות "אבל אפשר לסמוך על דעת הר"מ שהכזאת ב' שליש ביצה שלנו עם קליפתא" כדלהלן:

רבבנהר"א ס"י תפ"ו מבואר לדעת הר"מ הקליפה שלישי, וא"ב אף לדעת תום' כל בן וכיון לדעת הר"מ ודאי שני בב' שליש ביצה ואפשר דלייכא מאן דפיג' עלי', ונם שיעור הקליפה הוא עניין צדדי ולא מצינו שעורו לדעת תום', שפיר יש ללמד שיעורו מדברי הר"מ אף לדעת תום'.

[משלחן מלכית]

אגרת למן

מכتب מרבי יונה מרכז בענין השיעורים

א' מטוות ומספר תש"ג

ירושלם עיה"ק ת"ז

רח' אהרן 7

לכ"ת רבנן של כל בני הנולדה מן הנאון האמתי

בעל ה"חzon איש" ה' ישמרתו ויחייו

בני ברק

ביראת הבוד ובמורא חכמים הנני לנשת אל מן הנאון, מאחרי שמשמעותו שמן הנאון נ"י מתעתק בברור "שעורו התורה" אחרי הופעת ספרו של הרב אברהם חיים נהא נ"י. ואעפ"י שמן הנאון לא צריך לדידי ולאנשים כמווני והכל גלי לפניו, בכל זאת באתי, למען התורה, להעיר עיני מן הנאון נ"י על שלשה דברים בדבר זה, שתומכים את הפסיק של גドלי אשכנו, מוריינו, ננד בעל דעת "שעורו תורה"

א) על מחלוקת הראשונים [כ"ב ק] אם נ' אמות של שיעור מקוה מגיעות עד כתפי האדם [תום'] או נמדדות עם ראשו [רמב"ן שם, וראב"ד לת"ר]. ובודאי אינם חולקים בגובה האדם הבינוני, ובפרט שלרמב"ן היה יוצא לשעורו של הרב נהא נ"י גובה של גנים 1.44 מטר. אלא שחולקים הם בשיעור האמה מה הוא, אם שלישי מגובה האדם הבינוני עם ראש, או שלישי גובה כתפיו. ונמצא שלרמב"ן ולתוספות יש הבדל באמה

הוספה לקונטראם השיעורים

בקונטראם השיעורים סקי"ז הוסיף רבינו בכ"ק לאחר התיבות "אבל אפשר לסתור על דעת הר"מ שהבזות ב' שלישו ביצה שלנו עם קליפה" בדילול ר' ביבנאר"א סי' חפ"ז מכוון לדעת הר"מ הקליפה שלישי, וא"ב אף לדעת חות' כל בן וכיוון לדעת הר"מ וראי שני ב' שלישו ביצה ואפשר לר' לבא פאן דעלין עלי, וגם שיעור הקליפה הוא עניין צרכי ולא מצינו שעורו לדעת חות', שפוד יש ללמד שיעורו מדברי הר"מ אף לדעת חות'.

[פשלחן מלכיס]

אה. עיין קהילות יעקב פסחים סי' מג מש"ב על דברי מրן בקונטראם, ואכן לפי דבריו רבינו הנוספים שלפנינו נתבארו הדברים.

אגרת למREN

מכתב מרבי יונה מרצבך בעניין השיעורים

ירושלים עיה"ק ת"ז

רחל אהרון 7

לכ"ת רבנן של כל בני הגולה מREN הגאון האמתי

בעל ה"חzon איש" ה' ישמרתו ויחיהו

בני ברק

ביראת הבודד ובמורא חכמים הנני לגשת אל מREN הגאון, מאחרי ששמעתי שמרן הגאון נ"י מתעסק בברור "שיעור תורה" אחרי הופעת ספרו של הרב אברהם חיים נהא נ"י. ואעפ"י שמרן הגאון לא צריך לדידי ולאנשימים כמווני והכל גלי לפניו, בכל זאת באתי, למען התורה, להעיר עיני מREN הגאון נ"י על שלשה דברים בדבר זה, שתומכים את הפסק של גドולי אשכנו, מוריינו, נגר בעל דעת "שיעור תורה".

א) על מחלקות הראשונים [ב"ב כ'] אם ג' אמות של שיעור מקוה מניעות עד כתפי האדים [חות'] או נמדדות עם ראשו [רמב"ן שם, וראב"ד לת"ר]. ובודאי אינם חולקים בגובה האדם הבינוני, ובפרט שלרמב"ן היה יוצא לשעורו של הרבה נהא נ"י גובה של גסים 1.44 מטר. אלא שחולקים הם בשיעור האמה מה הוא, אם שלישי מגובה האדם